

Provinciale Staten van Zeeland
T.a.v. de statengriffier**Onderwerp**
Motie Op de bres voor het MKB &
maatschappelijke organisaties**Zaaknummer**
235325**Behandeld door****Verzonden**

Middelburg, 13 december 2022

Geachte voorzitter,

In de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op vrijdag 11 november 2022 is de motie “Op de bres voor het MKB & maatschappelijke organisaties voor een duurzame toekomst!” met algemene stemmen aangenomen. In deze brief geven we antwoord op de vragen die in de motie zijn gesteld.

De provincie Zeeland staat voor grote transities op het gebied van energie, klimaat, stikstof, landbouw en woningbouw. Naast de transities is energie armoede een urgent probleem. Door de hoge energieprijzen sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne hebben veel ondernemers en maatschappelijke organisaties het moeilijk om de energierekening te betalen. GS hebben op 11 oktober 2022 een nota over de aanpak van energie armoede opgesteld. Deze nota geeft een overzicht van maatregelen om energiebesparing en duurzame energie aan te pakken en uit te voeren bij particulieren, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De motie en de voorgaande nota over energie armoede zijn als bijlage bij deze brief gevoegd.

In de motie verzoeken de indieners Gedeputeerde Staten de volgende zaken nader toe te lichten:

- 1. De informatieverstrekking over mogelijke energiemaatregelen, zoals beschreven in de GS-nota energiearmoede van 11 oktober 2022 voor onder andere ondernemers en voor maatschappelijke organisaties te intensiveren.*
- 2. Voor 1 januari 2023 te onderzoeken of het maatregelenpakket zoals Overijssel en Drenthe hebben gepubliceerd nog nieuwe maatregelen bevat ten opzichte van wat er in Zeeland al is, en zo ja daar een afweging in te maken wat in Zeeland past en Provinciale Staten daarover te informeren;*
- 3. Te onderzoeken op welke manier een energiefonds (bijvoorbeeld gevoed vanuit investeringsagenda en/of de algemene reserve, aangevuld met externe financiers zoals banken) ingericht kan worden waarin bijvoorbeeld gekeken wordt naar:*
  - Het uitvoeren van de maatregelen hierboven genoemd, waaronder energiecoaches en een programma als SOS Dockwize;*
  - Het extra inzetten op duurzaamheidsleningen tegen 0% rente.*

Hieronder vindt u per verzoek een stand van zaken en vooruitblik

1. a. Intensivering informatieverstrekking ondernemers

We gaan op verschillende manieren bedrijven intensiever informeren over energie- en verduurzamingsmaatregelen:

- In het Zeeuws Economisch Bericht (ZEB) van december 2022 wordt extra aandacht besteed aan het thema energie-armoede. Het ZEB is de opvolger van de eerdere 'Corona Monitor' en bevat informatie over de Zeeuwse economie. Het bericht wordt via verschillende netwerken en kanalen verspreid. Het ZEB is een gezamenlijke nieuwsbrief van de Provincie Zeeland, Economic Board Zeeland, Impuls en het HZ Kenniscentrum Ondernemen en Innoveren.
- Op 15 december 2022 vindt een rondetafelgesprek over energie plaats met ondernemers uit de toeristische sector. In januari/februari 2023 organiseert Impuls Zeeland een energie meet-up specifiek voor toeristische bedrijven.
- Na het energie-ontbijt op 5 oktober 2022 komt er een volgend energie-ontbijt voor MKB-ondernemers in januari 2023. We organiseren het ontbijt met Impuls, Dockwize, de RES en VNO-NCW. Daarin betrekken we ook ketenpartijen als banken, Stedin, Delta etc. We willen daar kennis, ervaring en oplossingen met elkaar delen en aangeven hoe we hulp kunnen bieden.
- Door in gesprek te gaan met de diverse aanbieders op het gebied van implementatie van energiebesparende maatregelen in het voorjaar van 2023 (bijvoorbeeld aanbieders van zonnepanelen, warmtepompen etc).
- We organiseren ook in 2023 weer regionale roadshows. Dit doen we in samenwerking met Impuls, RES en Provincie. Doel is om in gesprek te gaan met ondernemers(verenigingen) om hun behoeftes op te halen. Daarnaast willen we ondernemers betrekken en beter kunnen begeleiden bij de energie-transitie.
- We sluiten aan bij een groot duurzaamheidsevenement met een expo voor particulieren en bedrijven dat de gemeente Terneuzen wil organiseren op 2 februari 2023. Alternatieve mobiliteit (waterstof, elektrisch), klimaatadaptie en verduurzamen van bedrijventerreinen komen daar aan bod. De gemeente heeft ons gevraagd stimuleringsregelingen vanuit de provincie daar te presenteren. Zij zien ook graag voorbeelden van maatregelen en resultaten die met deze regelingen zijn uitgevoerd.
- Dockwize schaaft de online campagne voor het SOS opnieuw op met specifieke focus op energievraagstukken.
- Met Impuls gaan we voor de logistieke sector masterclasses organiseren om ondernemers te helpen in de energietransitie en het verduurzamen van hun wagenpark.
- We geven de RUD Zeeland opdracht om bedrijven te informeren over de informatieplicht energiebesparing.

Ondernemersloket

Binnen de huidige Regionale Energiestrategie (RES) is een Expertplatform 'Energiebesparing MKB en kantoren' actief. Ondernemers kunnen daar terecht voor advies en begeleiding om energie te besparen. Het expertplatform richt zich op het gebouw, de processen en de installaties. Zonder veel publiciteit zijn reeds met 60 bedrijven gesprekken gevoerd door de experts van het expertplatform. De deelnemers aan het platform hebben uiteenlopende expertises. Dit platform is nog onvoldoende bekend bij ondernemers. Daarom willen we dit platform via communicatie extra op de kaart zetten. We gaan de capaciteit rondom advisering uitbreiden en dit zal extra kosten met zich meebrengen.

Daarnaast verkennen we de mogelijkheden voor een digitaal intakegesprek voor het expertplatform om daarmee de doorverwijzing naar experts en concreet advies op maat te versnellen.

Er is een Regionale Energiestrategie 2.0 in de maak. Daarin willen we het bestaande expertplatform uitbreiden met een ondernemersloket samen met Impuls en Dockwize. Voor de hand ligt een rol voor de RES/Zeeuws Energieakkoord (ZEA) om te coördineren en voor Impuls en Dockwize in de uitvoering. Om ervoor te zorgen dat er een gezamenlijke verantwoordelijkheid ontstaat, willen we graag met en door ondernemers een loket oprichten. Door ondernemers onderdeel te maken van de aanpak ontstaat er meer bewustwording en draagvlak. Via het ondernemersloket kunnen ondernemers ontzorgd worden en beter begeleid worden in de energie-transitie. Een voorstel voor een ondernemersloket zoals in West-Friesland is recent door de stuurgroep van de RES positief ontvangen. We stellen met Impuls en de coördinatoren van de RES een plan op om in 2023 een ondernemerloket te openen. Ook het reeds bestaande noodloket van SOS Dockwize zal hier een koppeling mee maken. Bij Dockwize wordt de ondernemer gecoacht in veranderingen in businessmodel en ondernemerschap gerelateerd aan energie. Daarnaast is er vanuit de provincie een fonds toekomstbestendige bedrijventerreinen beschikbaar. Collectieve problemen op een bedrijventerrein kunnen daarmee worden aangepakt. Naast energie zet de regeling in op thema's als biodiversiteit, klimaatadaptatie en hittestress voorkomen door het planten van bomen. Een koppeling met het loket lijkt logisch en we leggen de verbinding.

Een fysiek aanspreekpunt op het gebied van energie-transitie blijkt heel effectief. De toegevoegde waarde van een ondernemersloket is dat activiteiten en instrumenten worden afgestemd op de doelgroep en zoveel mogelijk gecoördineerd worden ingezet. Het ondernemersloket kan ondernemers wegwijs maken in de instrumenten zoals vouchers, workshops, blauwdrukken, informatiebijeenkomsten en scans. Dit zal zo veel mogelijk gecoördineerd en in samenwerking met partijen in Zeeland gedaan moeten worden. De RES kan daar een belangrijke rol in vervullen.

Ontzorgingsprogramma MKB

Van het rijk kunnen wij ondersteuning verwachten. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties werkt aan een ontzorgingsprogramma voor het MKB. Dit komt uit de Aanpak Utiliteitsbouw, onderdeel van het Programma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving. Als voorbeeld gebruikt het ministerie het sinds 2021 lopende (en door de provincies uitgevoerde) Ontzorgingsprogramma Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed. De opzet is dat duurzaamheidscoaches en -adviseurs MKB'ers helpen met het identificeren van de beste maatregelen, de inkoop en de beste financieringsconstructie voor het verduurzamen van hun bedrijfspand. Ondernemers staan voor een grote verduurzamingsopgave. Echter, is er vaak onvoldoende tijd en kennis om zich te verdiepen in de verschillende mogelijkheden en oplossingen. Door het in stelling brengen van een ondernemersloket, worden ondernemers ontzorgd, wordt er kennis gecentraliseerd en wordt sterker ingezet op collectieve aanpak. Door bij op- en inrichting de ondernemers een actieve rol toe te bedelen, wordt er zowel eigenaarschap als draagvlak gecreëerd en wordt er geborgd dat het loket blijvend aansluit bij de behoefte van de ondernemers.

SOS Dockwize

Op dit moment kunnen ondernemers ook terecht bij het SOS (Snel Ondernemers Support) Dockwize. Het SOS-programma van Dockwize dat in coronacrisis ondernemers succesvol hielp zetten we voort. Het SOS-programma van Dockwize is gratis en bestemd voor ondernemers die direct op zoek zijn naar hulp. Ondernemers kunnen ook het programma volgen om hun bedrijf toekomstbestendig en weerbaar te maken. Als een ondernemer acuut hulp nodig heeft, dan gaat er een spoedteam direct aan de slag. Alle andere ondernemers krijgen een business coach en een expert toegewezen. In het eerste programma heeft Dockwize ruim 150 ondernemers begeleid. Het tweede SOS-programma is verlengd tot 30 juni 2023 en bijna 70 ondernemers zijn al geholpen. Het doel is om 100 ondernemers te helpen. We kijken of we het SOS-programma kunnen uitbreiden met energiecoaches.

Vouchers

Verder verkennen we de uitbreiding van de bestaande voucherregelingen van Impuls Zeeland. Het doel is om MKB-bedrijven te verduurzamen en de energiekosten blijvend te verlagen. Er zijn MKB-vouchers beschikbaar voor Zeeuwse ondernemers die innovatieve plannen hebben op het gebied van circulaire economie, biobased of energietransitie. Deze voucherregeling is mogelijk gemaakt door de Provincie Zeeland en heeft als doel de innovatie in het mkb te stimuleren op het gebied van circulariteit (incl. biobased) en energietransitie.

1. b. Intensivering informatieverstrekking maatschappelijke organisaties

Het Rijk heeft recent in de Najaarsnota aangekondigd steun te geven aan scholen, culturele instellingen en verenigingen. Zij krijgen volgend jaar extra geld om de inflatie op te vangen. Dat is nodig omdat de reguliere prijsindexatie op de subsidies plaatsvond vóór de grote prijsstijgingen. Zwembaden die moeite hebben om de energierekening te betalen, krijgen in totaal 207 miljoen euro voor dit jaar en volgend jaar. Voor amateursportverenigingen die veel energiekosten hebben komt er noodfonds van 6 miljoen euro. Voor zorginstellingen die in problemen komen wordt 30 miljoen euro gereserveerd.

In Zeeland loopt sinds begin 2021 het Klimaatontzorgingsprogramma klein maatschappelijk vastgoed (KlimOp). Met KlimOp wil de Provincie Zeeland vastgoedeigenaren kosteloos adviseren en tegelijk motiveren om met verduurzaming aan de slag te gaan. De Provincie Zeeland heeft middelen bij het Rijk aangevraagd en coördineert de uitvoering van het Klimop programma met inzet van een projectleider.

Het KlimOp wordt vanaf 1 januari 2023 uitgebreid en het programma geldt dan voor:

- gemeenten met minder dan 50.000 inwoners;
- schoolbesturen in het primair onderwijs met maximaal 15 gebouwen (primair onderwijs);
- schoolbesturen in het voortgezet onderwijs met maximaal 10 gebouwen;
- kinderdagverblijven en religieuze gebouwen zoals kerken en moskeeën;
- zorgaanbieders in de langdurige zorg, met uitzondering van ziekenhuizen, en eerstelijnszorg (zoals tandartsen en huisartsen) met maximaal tien gebouwen;

- sportbedrijven die bestuurlijk en financieel verbonden zijn aan een gemeente met maximaal twintig gebouwen;
- culturele instellingen met een ANBI status en maximaal 10 gebouwen;
- stichtingen, verenigingen of coöperaties ter exploitatie en beheer van gebouwen met een publieksfunctie, zoals een buurthuis, dorps huis, wijkcentrum of gemeenschapscentrum, met maximaal 10 gebouwen.

De kennis en ervaringen vanuit KlimOp worden ook met de andere vastgoedeigenaren uit de overige Zeeuwse gemeenten gedeeld, maar deze vallen buiten de regeling.

De communicatie rond KlimOp loopt via:

- updates in de ZEA nieuwsbrief, In Zeeland Magazine en op social media kanalen;
- organiseren van kennisbijeenkomsten en excursies naar organisaties waar al verduurzamingsstappen zijn gezet;
- aflevering Code Groen over verduurzaming maatschappelijk vastgoed op Omroep Zeeland;
- organiseren van een Webinar over KlimOp voor adviseurs en de doelgroepen hierboven opgesomd;
- promotie van de regeling vanuit de poule van adviseurs van KlimOp;
- het benaderen van gebouweigenaren per mail of brief over het KlimOp.

Energieservicepunt Zeeland

Het Energieservicepunt Zeeland is het platform voor lokale duurzame energie-initiatieven in Zeeland. ZMf, Zeeuwind en het Zeeuws Klimaatfonds werken samen om Zeeuwse initiatieven op het gebied van lokale duurzame energie en energiebesparing te ondersteunen, verbinden en te positioneren. De provincie ondersteunt het Energieservicepunt jaarlijks met een financiële bijdrage. We zijn in gesprek met het Energieservicepunt over het jaarplan 2023 en de vraag staat uit wat zij extra in kunnen zetten om maatschappelijke organisaties te adviseren over verduurzaming om zo ook hun energiekosten blijvend te verlagen. We zullen het Energieservicepunt ook vragen hier extra over te communiceren naar de doelgroepen.

In de reguliere gesprekken met de culturele instellingen zullen we aandacht vragen voor het energievraagstuk. Daarnaast vragen we SportZeeland om goed in contact te zijn met sportverenigingen in hoeverre omvallen dreigt. Waar nodig zullen we voor sport en cultuur proberen maatwerk toe te passen. SportZeeland biedt sportverenigingen al kosteloos een scan en een begeleidingstraject aan om sportaccommodaties te verduurzamen.

2. Nieuwe maatregelen buiten Zeeland

We willen goede initiatieven buiten Zeeland waar mogelijk ook in Zeeland overnemen. Zo investeren de provincies Overijssel en Drenthe extra in regelingen die er al zijn voor isolatie en energiebesparende maatregelen. De financiering van energiebesparingsmaatregelen is vaak wel een probleem bij MKB-ers en maatschappelijke organisaties. We zien in Zeeland kansen voor de financiering van energiebesparingsmaatregelen voor het MKB en maatschappelijke organisaties. We gaan onderzoek doen naar financieringsbehoefte en de mogelijkheden voor een fonds om uit te lenen. Overijssel investeert in de werving en opleiding van energiecoaches. Daarom willen wij inzetten op een ondernemersloket en de coaches bij Dockwize zoals beschreven bij punt **1.a**.

In de provincie Gelderland is op 9 november 2022 het Gelders Winterfonds van € 10 miljoen beschikbaar gesteld om maatschappelijke-, publieke- en sportvoorzieningen en een deel van het Gelders bedrijfsleven te ondersteunen. Het fonds kan specifiek het MKB helpen dat door de sterk gestegen energieprijzen in de problemen dreigt te raken. De uitvoering van dit fonds is belegd bij Gelderse gemeenten. Voor een dergelijk fonds ontbreekt het ons aan financiën en is niet op korte termijn te realiseren. De provincies met grote fondsen zijn kapitaalkrachtiger en hebben financieel meer mogelijkheden dan de provincie Zeeland. In Zeeland hebben wij wel het energietransitiefonds van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen. Dit fonds levert bijdrage aan initiatieven die de verduurzaming van energie en de energietransitie versnellen maar verstrekt geen leningen. Uit het fonds zijn bijvoorbeeld het loket zon op dak voor gebouweigenaren deels gefinancierd en de scans die SportZeeland uitvoert.

Daarnaast zijn er ook gemeenten die initiatieven hebben om ondernemers, particulieren en maatschappelijke organisaties een steun in de rug te geven. Zoals bijvoorbeeld de gemeente Tholen die daarvoor een fonds opricht.

3. Onderzoek mogelijkheden energiefonds

Samen met Economische Impuls Zeeland gaan we onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor de vorming van een energiefonds. De energietransitie waar Zeeuwse bedrijven voor staan vraagt om grote investeringen om een bedrijfseconomisch duurzame toekomst te realiseren. Het mogelijk te vormen fonds moet dan ook een serieuze omvang hebben om het verschil te kunnen maken. Naast de omvang is het belangrijk om de doelgroep en reikwijdte van het fonds goed te bepalen zodat duidelijk wordt waar het fonds voor bestemd is. Verder zullen we de behoefte aan een fonds bij de doelgroep, de mogelijke werkwijze, het beheer en bestuur van het fonds onderzoeken. Een duurzaamheidslening met 0 % rente waar u naar vraagt is op dit moment lager dan de marktrente. De haalbaarheid hiervan en staatsteunaspecten moeten we in het onderzoek meenemen. Bij het onderzoek kijken we naar fondsen in andere provincies en tevens maken we gebruik van onze eigen ervaringen met het Zeeuws Participatiefonds in beheer bij Impuls Zeeland. Wij zullen u in het eerste kwartaal van 2023 informeren over onze vorderingen van het onderzoek naar een energiefonds.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Bijlagen:

1. Motie Op de Bres voor MKB en maatschappelijke organisaties
2. Voorgaande beslisnota GS energiearmoede